

GÖTEBORGS UNIVERSITET
PSYKOLOGISKA INSTITUTIONEN

Vägen till sysselsättning – karriärvägar i relation till aspekter av yrkesidentitet i slutet av tjugoårsåldern

Mattias Björnström

Examensarbete 30 hp
Psykologprogrammet
Vårtermin 2015

Handledare: Maria Wängqvist

Vägen till sysselsättning – karriärvägar i relation till aspekter av yrkesidentitet i slutet av tjugoårsåldern

Mattias Björnström

Formandet av en yrkesidentitet ses som en viktig del av identitetsutvecklingen. Syftet med studien var därför att undersöka hur olika karriärvägar var relaterade till aspekter av yrkesidentitet i slutet av tjugoårsåldern. Deltagare var 124 personer, ($M_{\text{ålder}} = 29,3$, 61 män och 63 kvinnor). Intervjuer med deltagarna analyserades med tematisk analys vilket resulterade i fyra olika kategorier av karriärvägar: *Har alltid vetat*, *Men i stället så...*, *Det bara blev så* samt *Hittade en väg*. Signifikanta skillnader mellan de olika karriärvägarna återfanns i graden av ställningstagande rörande yrkesval, betydelsen av yrkesval samt identitetsbesvär vid yrkesval. Deltagarna i kategorin *Det bara blev så* skiljde sig ut mest från de andra kategorierna då graden av ställningstagande var lågt och graden av identitetsbesvär var högt.

När jag gick på gymnasiet och pratade om min framtid med min mor berättade hon om en släkting och hans yrkesbana. Han hade läst matematik vid universitetet och varit duktig på det men sedan börjat köra buss och gjort det sedan dess. För mig innehöll den historien både frihet och hjälplöshet – att man kan välja att göra vad man vill och det löser sig ändå, eller att det inte spelar någon roll vad man gör för livet kommer ändå med överraskningar. I den här uppsatsen studeras hur personer i slutet av tjugoårsåldern beskriver sin väg till sysselsättning och hur dessa beskrivningar är relaterade till olika aspekter av deras yrkesidentitet.

Eriksson (1950) betonade tidigt betydelsen av att utforska och ta ställning rörande yrkesinriktning och menade att det var en av de viktigaste frågorna i formandet av en identitet. För att en känsla av en sammanhängande identitet skulle uppstå menade Eriksson (1950) att förväntningar från barndomen behövde möta en social verklighet och att val av yrke var en viktig faktor i den processen. Den sociala verklighet som Eriksson utgick ifrån när han utarbetade sina teorier, till exempel vad gäller arbetsmarknad men också familjeliv och möjligheter till studier (1968), har förändrats väldigt mycket de senaste femtio åren och därmed också den arena där identitetsutvecklingen utspelar sig (Arnett, 2000, 2012; Mortimer, Zimmer-Gembeck, Holmes & Shanahan, 2002). Perioden från att lämna grundskolan till att se sig själv som vuxen har förlängts och omfattar nu ofta åren fram till slutet av tjugoårsåldern (Arnett, 2014) parallellt med att arbetsmarknaden har förändrats till att karaktäriseras av större osäkerhet och större krav på flexibilitet (Kirpal, 2004). Under den perioden är många olika sysselsättningar vanligt (Hamilton & Hamilton, 2006) och det är därför intressant att studera hur personer i slutet av tjugoårsåldern beskriver den väg som fört dem till deras yrke eller utbildning, samt hur dessa beskrivningar är relaterade till olika aspekter på identitet - vilket är syftet med föreliggande arbete. Nedan beskrivs först tidigare

forskning om olika karriärvägar, yrke och identitet och till sist mer specifikt yrke och identitetsbesvär.

Karriärvägar

Eriksson (1968) menade att det i och med adolescensen påbörjas en period av sökande efter en identitet. Den perioden, menar Arnett (2000), har i den industriella och post-industriella delen av världen förändrats och blivit allt längre de senaste femtio åren. Tidigare var övergången från skola till arbetsliv något som många unga människor såg fram emot och det fanns jobb att få även om man bara hade grundskoleutbildning (Arnett, 2014). En stor förändring mot det som Eriksson (1950) beskriver är att unga inte längre ser fram emot vuxenlivet på samma sätt som tidigare och att det dessutom är svårare att få tag på ett jobb som inte kräver utbildning (Arnett, 2014).

Hamilton och Hamilton (2006) beskriver hur alla i en årskull numera försvinner åt var sitt håll efter grundskolan; några till militärtjänstgöring, några påbörjar en kortare universitetsutbildning, några en längre medan andra hoppar på något enklare jobb. De jobb som många har i början av tjugooårsåldern är ofta dåligt betalda och det är väldigt vanligt att man byter jobb ofta (Hamilton och Hamilton, 2006). Det är först i 30-årsåldern som de flesta har ett jobb som de tänker att de ska stanna på i minst fem år, vilket hänger ihop med att personer i början av tjugooårsåldern oftare ser arbetet som ett nödvändigt ont för att klara hyran medan personer i slutet av tjugooårsåldern investerar mer av sig själva i sitt arbete (Arnett, 2012). I Sverige syns den trenden i att andelen unga som byter jobb är som flest vid 20 års ålder för att sedan minska högre upp i åldrarna (Hedlund, 2015). Sammantaget innebär detta att övergången från skola till arbete inte är en engångshändelse där skolåren tar slut och arbetslivet börjar utan övergången innehåller ofta en blandning av arbete, studier, arbetslöshet, eller andra aktiviteter och pågår under flera år. I en studie av övergången från skola till arbete med deltagare i åldrarna 18-24 år utgick Hamilton och Hamilton (2006) ifrån begreppet *karriärväg* (career path) ett begrepp som är neutralt i förhållande till både processen och slutmålet, och kan se ut på många olika sätt. Två faktorer i karriärvägen visade sig vara extra viktiga för att den skulle leda till produktiv och tillfredsställande sysselsättning: akademiska meriter och en riktning för karriären eller en förmåga att planera sin karriär. I den här uppsatsen studerar jag karriärvägar utifrån hur personer i slutet av tjugooårsåldern, själva beskriver sin karriärväg.

I tidigare forskning finns exempel på karriärvägar beskrivna. Karriärvägar kan till exempel innebära att undersöka olika inriktningar för att till slut upptäcka vad det är man passar till, det kan vara att bara hamna på ett jobb av en slump, att personer i omgivningen anger riktningen eller att aldrig riktigt ha vetat vad som passar och fortfarande kämpa med det (Arnett, 2014). Ett annat exempel på beskrivningar återfinns i en studie av Ribeiro (2015). I studien undersöktes hur ett antal deltagare berättade om sina yrkeskarriärer i Brasilien ur ett narrativt perspektiv. Bland de olika beskrivningarna av yrkeskarriärer fanns det vissa som karaktäriserades av en önskan om stabilitet och kontinuitet. Andra karaktäriserades av en önskan om flexibilitet och föränderlighet och ytterligare andra av ett fokus på sitt eget kall eller professionen, snarare än stabilitet eller möjligheten att lyckas.

De flesta berättelserna karaktäriserades av att de var en hybrid av de olika mönstren. Som ytterligare exempel på tidigare forskning undersökte Mortimer, Zimmer-Gembeck, Holmes och Shanahan (2002) hur karriärs mål förändrats för deltagare i tjugooårsåldern. Med frågor om utbildning och arbete i frågeformulär fick de fram tre kategorier: "ingen förändring", "en förändring" och "nylig förändring". Kategorierna beskrev i vilken mån deltagarnas karriärs mål förändrats från sista året på high school (ung. gymnasiet) till sex och sju år senare. Den största kategorin var "nylig förändring" vilket innebar att deltagarna haft föränderliga karriärs mål under hela tiden för undersökningen. Utifrån analysen av ett mindre antal individuella intervjuer vid det senare undersökningstillfället framkom det att det var vanligt att deltagarna när de var yngre trott att de skulle vara gifta och ha ett fast jobb vid tidpunkten för intervjun. Flera deltagare beskrev att de gett upp en dröm om kreativ karriär någonstans under åren fram till intervjun. Det framkom också att flera deltagare inte haft någon tanke på vad de skulle bli på high school och att det för vissa hade fortsatt så högre upp i åldrarna. Flera beskrev det som att de fått sitt jobb av en slump men det fanns också deltagare som beskrev att de trivts med sin ursprungliga inriktning och sedan haft ett ökande intresse inom det området. Med den här uppsatsen hoppas jag kunna ge en bild av hur detta kan se ut i Sverige men också fördjupa bilden genom att relatera deltagarnas karriärvägar till yrkesidentitet.

Yrke och identitet

Begreppet identitet används på många olika sätt i forskning om yrkeslivet. I dess mest grundläggande definition innebär yrkesidentitet att medvetet se sig själv som en arbetande människa (Skorikov & Vondracek, 2011). Vidare innebär yrkesidentitet en uppfattning om intressen, mål och förmågor rörande yrkeslivet (Skorikov & Vondracek, 2011). Samtidigt menar Meijers (1998) att en yrkesidentitet inte bara är något som individen har i förhållande till sina förmågor och det faktiska yrket utan att förandet av en yrkesidentitet också innebär att individen reflekterar över vilken mening arbetet har i sin berättelse om sig själv. Yrkesidentiteten ses således också som en av de större komponenterna i en individs helhetsidentitet (Kroger, 2007). Det betyder att yrkesidentiteten inte bara har att göra med yrkesval och kompetens utan yrkesidentiteten ses som en viktig faktor i utvecklandet av en meningsfull och stabil identitet även bortom frågor rörande yrke och yrkesval (Skorikov & Vondracek, 2011). Det är därför av intresse att som en del i den här uppsatsen se hur deltagarnas karriärvägar är relaterade till hur de skattar betydelsen av yrkesval då det är en faktor i utformandet av yrkesidentiteten.

Utifrån Erikssons (1950) teori om identitetsutveckling utvecklade Marcia (1966) en modell baserad på begreppen *utforskande* och *ställningstagande* med fyra olika kategorier av *identitetsstatus*. *Utforskande* innebär en period av just utforskande eller testande av olika roller eller livsplaner och individen är aktiv i valet av meningsfulla alternativ för framtiden (Kroger & Marcia, 2011). *Ställningstagande* innebär i vilken mån individen uttrycker ett engagemang eller en investering i en tänkt handlingsplan eller värdering (Kroger & Marcia, 2011). De fyra olika kategorierna: *fullbordad identitet*, *moratorium*, *för tidig identitet* och *identitetsförvirring* beskriver kombinationer av mycket eller lite utforskande och

ställningstagande. *Fullbordad identitet* innebär en stor mängd utforskande som föregått ett tydligt ställningstagande medan *identitetsförvirring* varken innebär något utforskande eller ställningstagande. *Moratorium* karaktäriseras av ett stort mått av utforskande men ännu inget tydligt ställningstagande och *för tidig identitet* innebär ett starkt ställningstagande utan föregående utforskande (Kroger & Marcia, 2011). I slutet av tjugooårsåldern har de flesta åren av att aktivt brottas med identiteten bakom sig och står i större utsträckning inför att hantera konsekvenserna av de ställningstaganden som gjorts (eller inte gjorts) tidigare (Marcia, Waterman, Mattesson, Archer & Orlofsky, 1993). Vidare menar Marcia et. al. (1993) att utforskande och ställningstagande inom yrkesdomänen inte bara är en fråga om utforskande och ställningstaganden rörande betalt arbete utan alla beslut rörande ens liv som arbetande människa. Fokus för den här uppsatsen kommer att vara hur karriärväg är relaterat till de två processerna utforskande och ställningstagande vad gäller yrkesval.

Senare forskning har diskuterat på vilket sätt de olika identitetsstatuskategorierna kan ses som faser i en identitetsutveckling (Kroger & Marcia, 2011). Utifrån tanken på identitetsutvecklingen som en process utan tydlig slutpunkt snarare än en identitetskris som når en lösning har senare forskning i stor utsträckning valt att undersöka *utforskande* och *ställningstagande* som kontinuerliga variabler (Luyckx, Goossens och Soenens, 2006). Luyckx, Goossens, Soenens och Beyers (2006) ser inte utforskande som en process som bara föregår ett ställningstagande utan även det fortsatta arbetet med att utvärdera och reflektera över de ställningstaganden som gjorts blir ett utforskande. Genom att relatera deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar till utforskande och ställningstagande som processer är förhoppningen att kunna ge en djupare bild av hur karriärvägar är relaterat till yrkesidentitetsutvecklingen.

Yrke, identitetsbesvär och tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning

Berman, Montgomery och Kurtines (2004) påpekar att de flesta metoder som används för att undersöka identitetsutveckling inte innehåller någon värdering av det besvär som för många är förknippat med processen att hitta en identitet. Berman et al. (2004) fann att identitetsbesvär ökade med utforskande av identiteten och minskade med ställningstaganden rörande olika identitetsfrågor. Högst grad av identitetsbesvär fann de bland de deltagare som kodades till kategorin moratorium, dvs de som var inbegripna i ett aktivt utforskande av olika identitetsfrågor (såsom yrkesval). Vidare menar Berman, Weems och Petrus (2009) att sambandet mellan identitetsbesvär, identitetsstatus och psykologiska symtom pekar mot att det kan finnas olika psykologiska konsekvenser av milda, akuta eller kroniska identitetsbesvär. Milda identitetsbesvär skulle kunna föra identitetsutvecklingen framåt medan kraftiga identitetsbesvär skulle kunna innebära stagnation eller till och med tillbakagång. Vidare har många forskare argumenterat för att en stark yrkesidentitet är kopplad till psykosocial anpassning, välmående, och livstillfredsställelse (Skorikov & Vondracek, 2011). Skorikov och Vondracek (2011) skriver också att utan en stark yrkesidentitet har individer svårare att göra självförverkligande karriärsval vilket kan leda till känslomässiga besvär. En annan viktig poäng med yrkesidentiteten är att individen får en känsla av riktning och meningsfullhet

(Skorikov & Vondracek, 2011). Det är därför av intresse att studera hur de beskrivningar av karriärvägar som personer i slutet av tjugooårsåldern ger är relaterade till identitetsbesvär, i synnerhet vad gäller frågor om yrkesval, samt tillfredsställelse med sin nuvarande sysselsättning.

Syfte och frågeställningar

Syftet med denna uppsats är att studera hur personer i slutet av tjugooårsåldern beskriver sina karriärvägar samt att undersöka hur dessa beskrivningar är relaterade till aspekter av deras yrkesidentitet, betydelsen av yrkesval, identitetsbesvär och tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning. De specifika frågeställningarna som undersöks är:

- Hur är deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterade till deras utforskande och ställningstagande vad gäller yrkesval samt betydelsen av yrkesval i deras liv?
- Hur är deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterade till identitetsbesvär?
- Hur är deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterade till deras tillfredsställelse med sin nuvarande sysselsättning?

Metod

Denna uppsats bygger på data som samlats in inom projektet GoLD – Gothenburg Longitudinal study of Development, som bedrivs vid Göteborg universitet. Projektet startade 1982 med 144 1-2-åringar, vilket var cirka 75 % av de familjer som blev tillfrågade att delta i projektet. Deltagarna var rekryterade från alla olika delar av Göteborg och kom från medelklassen. Alla var första barnet hos föräldrar som levde tillsammans. I projektet har det utförts datainsamlingar vid nio olika tillfällen varav den nionde datainsamlingen är den som ligger till grund för denna uppsats.

Deltagare

Antalet deltagare vid den nionde datainsamlingen var 124 varav 61 män och 63 kvinnor. Vid tidpunkten för datainsamlingen var deltagarna mellan 29 och 30 år ($M = 29,3$ $SD = 0,60$). I denna uppsats bestämdes deltagarnas huvudsakliga sysselsättning utifrån om den nuvarande sysselsättningen uppgick till 30 timmar eller mer i veckan, det vill säga 75 % eller mer av en heltid. Av de 124 deltagarna var det 101 (81.5 %) vars huvudsysselsättning var betalt arbete och 10 (8 %) vars huvudsysselsättning var studier. En deltagare (0.8%) var arbetslös, två deltagare (1.6 %) var sjukskrivna och en deltagare (0.8 %) angav "annat" som sysselsättning. De övriga 9 deltagarna (7.2 %) angav som

sysselsättning någon kombination av arbete, studier, föräldraledighet eller sjukskrivning. Alla 124 deltagare var med i föreliggande studie.

Instrument

Som underlag för den här undersökningen ingick en strukturerad bakgrundsintervju, en så kallad identitetsstatusintervju samt ett formulär för identitetsbesvär (IDS).

Bakgrundsintervju. Den strukturerade bakgrundsintervjun innehöll frågor om bland annat boendesituation, arbete, vänskap, och familj. I föreliggande arbete användes också frågan ”Vad tycker du om det du gör nu?” från den strukturerade bakgrundsintervjun. Svarsalternativen var ordnade på en likertskala där 1 innebar ”mycket bra” och 5 ”mycket dåligt”, som mått på tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning.

Identitetsstatusintervju. Identitetsstatusintervjun (utifrån Marcia et al., 1993) var i den svenska översättningen (Frisén & Wängqvist, 2011) uppdelad i 5 delar: yrkesinriktning, parförhållande, föräldraskap, prioriteringar mellan yrkesliv och familjeliv samt annan viktig del (personligt domän). Föreliggande arbete utgår från den första delen om yrkesinriktning och den tematiska analys som genomfördes fokuserades specifikt på frågorna ”Du har sagt att du jobbar som/studerar (yrket/studierna) – hur kom det sig att du började med det?”, ”Hur såg det ut i tonåren, vad ville du bli då?” och ”Har du studerat något som inte har med din nuvarande yrkesinriktning att göra?”.

I sista frågan i yrkesdelen fick deltagarna skatta hur viktigt de tycker att val av yrkesinriktning var för dem i deras liv på en likertskala mellan 1-7, där 1 betydde ”inte viktigt alls” och 7 betydde ”oerhört viktigt”.

Efter att identitetsstatusintervjun var genomförd skattades deltagarnas grad av utforskande och ställningstagande utifrån definitionerna i manualen (Marcia et al., 1993) på en 5 gradig skala där 1 innebar ”stämmer inte alls” och 5 ”stämmer precis”.

Identitetsbesvär. Identity distress survey (IDS, Berman et al., 2004) är ett självskattningsformulär utformat för att mäta identitetsbesvär med sju frågor rörande olika aspekter av identiteten och tre övergripande frågor, bland annat: långsiktiga mål, karriärsväl, vänskap och sexualitet. I den svenska versionen av formuläret uttrycks frågan: ”I vilken utsträckning har du nyligen varit upprörd, besvärad eller bekymrad över följande frågor i ditt liv?” och likertskalan sträckte sig mellan 1-5 där 1 är ”Inte alls” och 5 är ”Väldigt mycket”. I föreliggande arbete utnyttjades en underskala (IID, Identity Issues Distress) där värdena på de sju första frågorna om olika aspekter av identiteten slogs ihop till en fråga (likt i Hernandez, Montgomery & Kurines, 2006) samt de enskilda frågorna för sig.

Tillvägagångssätt

Inför datainsamlingen fick deltagarna ett brev hemskickat med information om att en datainsamling skulle ske. Därefter kontaktades de på telefon och en tid för intervjun bokades, vilken i de flesta fall utfördes på Psykologiska institutionen vid Göteborgs

universitet. Först samlades deltagarnas samtycke till undersökningen och kontaktuppgifter in och därefter utfördes den strukturerade bakgrundsintervjun. Var deltagaren förälder genomfördes därefter formulär för att undersöka aspekter av föräldraskap. Därefter genomfördes identitetsstatusintervjun följt av fyra formulär rörande identitet, psykisk hälsa och personlighet, varav IDS var ett, följt av ett så kallat kortsoreringstest. Svaren på den strukturerade bakgrundsintervjun fördes in i ett formulär av intervjuledaren. Identitetsstatusintervjun spelades in och IDS fyllde deltagarna själva i. Den del av identitetsstatusintervjun som låg till grund för föreliggande uppsats, med fokus på yrkesinriktning, genomfördes först i intervjun och tog mellan 10-40 minuter.

Dataanalys

Till en början transkriberades fem hela identitetsstatusintervjuer för att jag skulle få ett begrepp om intervjuförandet och forskningsprojektet. Därefter utfördes en preliminär tematisk analys (Braun & Clarke, 2009) på yrkesdelen av identitetsstatusintervjun för att undersöka hur deltagarna beskrev sina karriärvägar. Efter denna första databearbetning sammanfattades varje deltagares beskrivning i två till tre meningar som fångade beskrivningen av karriärvägen för varje enskild deltagare i stora drag (inspirerat av metodiken i Syed, 2010). Den slutgiltiga tematiska analysen utfördes sedan på dessa sammanfattningar vilket utmynnade i fyra huvudteman varav ett innehöll två underteman.

Under hela tematiseringen skedde en tät kontakt mellan mig och handledaren för att genom diskussioner arbeta med temastrukturen. Huvudfokus för det arbetet låg på att skapa relevanta och diskreta teman. Efter att temastrukturen förtydligats med en kodhandbok lyssnade jag igenom de resterande 104 intervjuerna och kodade dem till någon av de fyra kategorierna. Kodningen till de fyra kategorierna fördes sedan in i SPSS för statistisk analys.

För att studera hur deltagarnas beskrivning av sina karriärvägar var relaterad till utforskande och ställningstagande inom yrkesdomänen av identitetsstatusintervjun, betydelsen av yrkesval, identitetsbesvär samt tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning användes envägs ANOVA. Signifikansnivån för samtliga test sattes till $p < .05$. Till post hoc-test valde jag som första alternativ Games-Howell då det är lämpligt vid jämförelser med olika stora grupper (Field, 2009). Då gruppen som undersöktes var liten valdes det starkare post hoc-testet LSD som andra alternativ (Williams & Abdi, 2010).

Resultat

I föreliggande uppsats studerades hur personer i slutet av tjugooårsåldern beskrev sina karriärvägar samt hur detta var relaterat till processerna utforskande och ställningstagande vad gäller yrkesval, betydelsen av yrkesval, identitetsbesvär rörande yrkesval samt hur deltagarna trivdes med sin nuvarande sysselsättning.

Den tematiska analysen av hur deltagarna beskrev sina karriärvägar resulterade i fyra huvudteman: *Har alltid vetat*, *Men i stället så...*, *Det bara blev så* samt *Hittade en väg*.

Huvudtema *Men i stället så...* bestod av två underteman: *Men i stället så... en markant förändring* och *Men i stället så... ett avbrott*. Fördelningen av deltagare över de olika temana ses i tabell 1. De olika temana beskrivs nedan och exemplifieras med citat från intervjuerna. Efter beskrivningen av temana redovisas de statistiska analyserna av hur dessa teman var relaterade till de andra variablerna i undersökningen.

Tabell 1

Antal deltagare samt fördelningen i procent mellan de olika teman och underteman för hur deltagarna beskrev sina karriärvägar.

Tema	Antal deltagare <i>n</i> <i>N = 124</i>	Fördelning i procent %
1. Hittade en väg	62	50 %
2. Har alltid vetat	30	24,2 %
3. Men i stället så...	23	18,5 %
3.1 ... En markant förändring	15	12,1 %
3.2 ... Ett avbrott	8	6,5 %
4. Det bara blev så	9	7,3 %

1. Hittade en väg

Detta tema behandlar beskrivningar där deltagarnas karriärvägar beskrevs som ett sökande med många möjligheter till en början men som till slut ledde till ett specifikt yrke eller en yrkesinriktning. Deltagarna beskrev antingen att det funnits flera olika riktningar mot olika yrken eller intresseområden eller en avsaknad av riktning i tonåren men att ett specifikt yrke eller en yrkesinriktning utkristalliserats som sedan blev vägledande i den process som fört dem till nuvarande yrke eller studier. Isabelle beskrev till exempel hur hon *"gick där och trampade runt med mina små jobb och inte riktigt kom loss"* tills hon hittade ett jobb som hon kände passade henne väldigt bra och inom vilket hon *"med små steg bara klättrat vidare framåt."* På liknande sätt beskrev Lisa det som att hon visste att hon *"skulle läsa naturvetenskapligt basår"* efter gymnasiet men det var bara för att *"kunna ha möjligheter att göra vad jag ville sen"*. Hon hade flera olika ämnesinriktningar i åtanke men sökte sig sedan till utbildning och sedan jobb inom vården.

2. Har alltid vetat

Detta tema behandlar intervjuer där deltagarna beskrev sin karriärväg som enkel och relativt fri från tveksamheter. Deltagarna beskrev hur det funnits en riktning mot ett specifikt yrke eller intresseområde redan i tonåren, att den riktningen alltid funnits där, och att den hängde ihop med det nuvarande yrket eller den nuvarande utbildningen. I beskrivningarna kunde deltagarna uttala att det också funnits andra intressen men att dessa aldrig varit några reella alternativ.

Ett exempel på en deltagare som kodats till denna kategori är Karin som beskrev det som att hon alltid varit intresserad av kemi och valde att läsa till ingenjör för att kunna arbeta med det. Hon jämförde sig med sina föräldrar och menade att de alla har varit ganska tidiga med att *”bestämna sig ungefär vilket område man vill jobba inom eller, plugga eller så. /.../ Så vi har nog vart ganska så, bestämt oss ganska tidigt vad man vill göra, sen har man liksom, kört på med det.”* En annan deltagare, som kodades till detta tema, Elsa, beskrev sin önskan om att hjälpa människor som något som *”alltid funnits där”* och att hon bestämde sig på mellanstadiet att det var det hon ville göra. *”Så det har alltid varit den inriktningen”*, förklarade hon.

3. Men i stället så...

Detta tema behandlar beskrivningar av karriärvägar som på något sätt markant förändrats eller avbrutits. En del deltagare beskrev hur de påbörjat en process mot en yrkesinriktning för att vid någon tidpunkt markant förändra sin yrkesinriktning mot ett annat yrke eller intresseområde. För vissa hade den nya riktningen funnits med som ett alternativ sedan tonårstiden och för andra var den helt ny. Den nya inriktningen beskrevs tydligt och kom ofta från deltagarna själva. Dessa kodades till undertemat *Men i stället så... en markant förändring*. Andra beskrev hur det funnits en riktning mot ett specifikt yrke eller intresseområde i tonåren eller efter avslutad grundskola men att denna inriktning avbrutits vid någon tidpunkt under processen. Dessa kodades till undertemat *Men i stället så... ett avbrott*.

3.1. Men i stället så... en markant förändring. Deltagarna som kodades till detta undertema beskrev hur de börjat studera, eller arbeta med en yrkesinriktning men att de vid någon tidpunkt vikt av från den inriktningen. Förändringen var markant men innebar i det här undertemat inte nödvändigtvis en förändring från något sämre till något bättre eller tvärt om. Snarare innebar det en förändring *till* en annan intressant yrkesinriktning från en tidigare inriktning, men i beskrivningen blev förändringen tydlig och betonades av deltagarna. Thomas beskrev det som att han satsade hårt på idrott men när kroppen inte hängde med började han studera i stället och släppte idén om att bli proffs: *”Ja, idén [om att bli proffs] var seriös men inte, inte mina fötter och kroppen hängde ju inte med på det.”* Ämnet för studierna hade han varit intresserad av länge och var något som sporrade honom. En annan deltagare som kodades till detta undertema var Ellen som beskrev hur hon hade

ett jätteroligt jobb som hon satsat mycket på men som hon upplevde som tungt: *"Så att, jag bestämde mig för att göra chansning och söka i våras, för att det var först nu som det passade bra in med allt annat i livet./.../ Så jag gjorde det, och kom in."*

3.2. Men i stället så... ett avbrott. De deltagare som kodades till detta tema beskrev hur de börjat studera eller arbeta med en yrkesinriktning men att de vid någon tidpunkt vikit av från den inriktningen eller tappat riktningen i processen. Förändringen innebar i det här undertemat en förändring *från* en intressant yrkesinriktning till något annat mindre intressant eller *från* en yrkesinriktning till arbetslöshet eller sjukskrivning. Avbrottet var ofta beroende av yttre faktorer och den nya inriktningen beskrevs ofta som att den var slumpmässig. En deltagare, Simon, beskrev det som att han hade haft ett jobb: *"men när det var kris där så fick jag sparken helt enkelt. Och då hade jag massa tillfälliga jobb och sen dök det här upp och då var inte valet så svårt."* Sara beskrev det som att hon, när hon tagit sin masterexamen fått ett erbjudande om att påbörja doktorandutbildningen inom sitt område men att hon då visste att hon inte ville bli doktorand och att hon då helt bytte spår. Hon började söka jobb som inte hade något med hennes masterexamen att göra: *"Så sökte jag lite sporadiskt några jobb och så kom jag på intervju och fick det jobbet så då tog jag det."*

4. Det bara blev så

Detta tema behandlar beskrivningar där de flesta av deltagarna beskrev sina karriärvägar som slumpmässiga eller att beskrivningarna av karriärvägarna vid kodningen framstod som fragmenterade. Deltagarna beskrev inte att det funnits någon riktning mot ett specifikt yrke eller intresseområde i tonåren eller senare i livet och processen som fört dem till nuvarande yrke eller studier beskrevs som planlös eller slumpmässig. Deltagarna beskrev ofta att de inte kom ihåg om de haft något intresse i tonåren som varit vägledande för hur de senare sökt jobb eller utbildning. Vanligt var att de svarade att de inte tänkt så mycket på frågan eller att yttre omständigheter, som bekanta eller föräldrar till stor del hade påverkat processen och format hur de hamnat på nuvarande yrke eller utbildning. Emanuel, till exempel, beskrev det som att styvpappan *"släpade in"* honom på den aktuella yrkesbanan och *"kanske hade man inga andra direkta funderingar heller liksom, att, bestämt att 'det här ska jag bli' eller så där. Utan, det var att, det blev mer att, 'ja visst, det kan man väl kolla på - det är väl en bra grej?'"* Ett annat exempel är Adam, som beskrev att han gått med i ett projekt för att han inte ville gå sysslös och hur han genom det projektet fått *"ett vikariat /.../ och på den vägen blev det sen."*

Karriärvägar relaterat till utforskande och ställningstagande och betydelse av yrkesval

För att undersöka om det fanns någon skillnad i graden av utforskande och ställningstagande vad gäller yrkesval, samt betydelsen av yrkesval, mellan de olika beskrivningarna av karriärvägar genomfördes envägs ANOVA. Medelvärden och

standardavvikelser för de olika beskrivningarna av karriärvägar relaterat till utforskande, ställningstagande och betydelsen av yrkes val visas i tabell 2.

Tabell 2

Medelvärden och (standardavvikelser) för deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterat till utforskande, ställningstagande och betydelsen av yrkesval.

Identitetsaspekter	Hittade en väg	Har alltid vetat	Men i stället så...	Det bara blev så	Totalt
Utforskande	3,1 (1,0)	2,8 (1,1)	3,1 (1,1)	2,4 (1,3)	2,3 (1,1)
Ställningstagande	3,8 (0,9)	4,2 (0,9) ^a	3,8 (1,2) ^b	2,8 (1,1) ^b	3,7 (1,1)
Betydelse av yrkesval	5,4 (1,3) ^a	5,8 (1,0) ^a	5,4 (1,6) ^a	4,2 (1,8) ^b	5,4 (1,4)

Not. Medelvärden med olika upphöjda tecken skiljer sig signifikant åt vid $p < .05$. Graden av utforskande och ställningstagande varierar mellan 1-5 där 1 betyder låg grad av utforskande/ställningstagande och 5 hög grad av utforskande/ställningstagande. Betydelsen av yrkesval varierar mellan 1-7 där 1 betyder ”inte viktigt alls” och 7 betydde ”oerhört viktigt”.

Ingen signifikant skillnad framkom mellan deltagarnas beskrivning av karriärväg och grad av utforskande. Det fanns en signifikant skillnad mellan deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar och grad av ställningstagande, $F(3,12) = 7,57$ $p < ,00$ $\eta^2 = 0,16$. Effektstorleken visade att 16 % av variansen i ställningstagande förklarades av beskrivningar av karriärvägar. En post hoc jämförelse (Games-Howell) gav att graden av ställningstagande var signifikant högre bland de deltagare som kodats till kategorin *Har alltid vetat* jämfört med de deltagare som kodats till kategorierna *Men i stället så...* och *Det bara blev så*. Vidare fanns en skillnad mellan deltagarnas beskrivning av sina karriärvägar och betydelsen av yrkesval, $F(3, 123) = 3,27$, $p = ,024$, $\eta^2 = 0,07$. Effektstorleken visade att 7 % av variansen i betydelse av yrkesval förklarades av beskrivningar av karriärvägar. Vid en post hoc-jämförelse visade Games-Howell ingen signifikant skillnad mellan de olika beskrivningarna av karriärvägar och betydelse av yrkesval. Däremot visade post hoc-test med LSD att medelvärdet för *Det bara blev så* var signifikant lägre än de övriga kategorierna av beskrivningar.

Karriärvägar relaterat till identitetsbesvär

För att undersöka om det fanns någon skillnad i grad av identitetsbesvär både sammantaget (IID, Identity Issues Distress) och för de olika delfrågorna i IDS för sig, mellan deltagarnas olika beskrivningar av karriärvägen utfördes envägs ANOVA. Medelvärden och standardavvikelser för de olika beskrivningarna av karriärvägar relaterat

till identitetsbesvär visas i tabell 3. Ingen signifikant skillnad framkom mellan deltagarnas beskrivningar av karriärväg relaterat till IID. För de enskilda delfrågorna var det bara yrkesval som visade på en signifikant skillnad relaterat till deltagarnas beskrivning av sina karriärvägar, $F(3, 119) = 3,82, p = ,012, \eta^2 = 0,09$. Effektstorleken visade att 9 % av variansen förklarades av olika beskrivningar av karriärvägar. Vid en post hoc-jämförelse visade Games-Howell ingen signifikant skillnad mellan de olika beskrivningarna av karriärvägar och identitetsbesvär över yrkesval. Däremot visade LSD att medelvärdet för *Har alltid vetat* och *Hittade en väg* var signifikant lägre än för de två andra kategorierna *Men i stället så...* och *Det bara blev så* vid $p < ,05$.

Tabell 3

Medelvärden och (standardavvikelser) för deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterade till IID (Identity Issues Distress) samt de olika delfrågorna i IDS (Identity Distress Survey).

	<i>Hittade en väg</i>	<i>Har alltid vetat</i>	<i>Men i stället så...</i>	<i>Det bara blev så</i>	Totalt
IID	1,8 (0,5)	1,7 (0,6)	2,0 (0,6)	1,8 (0,5)	1,8 (0,6)
Långsiktiga mål	2,7 (1,3)	2,8 (1,4)	2,7 (1,5)	2,8 (1,3)	2,7 (1,3)
Yrkesval	2,0 (0,9) ^a	1,9 (1,1) ^a	2,6 (1,1) ^b	2,9 (1,4) ^b	2,2 (1,1)
Vänskap	2,1 (1,0)	1,8 (1,2)	2,4 (1,4)	1,6 (0,7)	2,0 (1,1)
Sexuell läggning el. beteende	1,5 (0,8)	1,3 (0,9)	1,4 (0,8)	1,4 (1,0)	1,4 (0,8)
Religion	1,1 (0,4)	1,1 (0,4)	1,3 (0,9)	1,1 (0,3)	1,1 (0,5)
Värderingar & åsikter	1,8 (0,9)	1,7 (0,9)	2,0 (1,1)	1,8 (1,0)	1,8 (1,0)
Grupptillhörighet	1,6 (0,9)	1,7 (0,9)	1,6 (0,8)	1,1 (0,3)	1,6 (0,9)

Not. Medelvärden med olika upphöjda tecken skiljer sig signifikant åt vid $p < ,05$. Svaren på de olika frågorna varierar mellan 1-5 där 1 betyder ”inte alls” och 5 betyder ”väldigt mycket”.

Karriärvägar relaterat till tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning

Slutligen framkom ingen signifikant skillnad, vid en envägs ANOVA, mellan deltagarnas beskrivning av karriärväg och grad av tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning.

Diskussion

Syftet med denna uppsats var att studera hur personer i slutet av tjugooårsåldern beskriver vägen till sina nuvarande sysselsättningar samt hur detta var relaterat till olika aspekter av identitetsutveckling vad gäller yrkesval. I uppsatsen undersöktes därför dels hur beskrivningar av karriärvägar var relaterat till utforskande och ställningstagande vad gäller frågor om yrkesval men också hur de var relaterade till betydelsen av yrkesval, identitetsbesvär samt tillfredsställelse med nuvarande sysselsättning.

Resultatet av den tematiska analysen visade att hälften av deltagarna beskrev sin karriärväg som att de börjat med flera olika alternativ men där ett speciellt alternativ utkristalliserat sig någonstans längs vägen (*Hittade en väg*). Ungefär en fjärdedel av deltagarna beskrev sina karriärvägar på ett sätt som karaktäriserades av att de vetat tidigt i livet vad de ville arbeta med och valt att satsa på det (*Har alltid vetat*). Knappt en femtedel av deltagarna beskrev sina karriärvägar på ett sätt som karaktäriserades av att de innehöll en markant förändring eller ett avbrott någonstans under vägen (*Men i stället så...*). Slutligen innebar det ovanligaste sättet att beskriva sina karriärvägar att beskrivningarna karaktäriserades av en brist på riktning och att yrkesvalet beskrevs som slumpmässigt (*Det bara blev så*). Resultatet stämmer in med den teori och forskning som gör gällande att övergången från skola till arbete, eller ungdom till vuxen, kan beskrivas som en mångfald av olika vägar att följa (Arnett, 2014; Hamilton & Hamilton, 2006; Mortimer et al. 2002). Som nämnt ovan var det hälften av deltagarna som kodades till kategorin *Hittade en väg* vilket innebar att de undersökt olika alternativ av arbeten, studier eller andra aktiviteter innan de hittade sin väg. Detta stämmer in med att övergången från skola till arbete för många är en period av sökande med olika kombinationer av arbete, studier och arbetslöshet (Hamilton & Hamilton, 2006). Vidare stämde resultatet av den tematiska analysen delvis med de beskrivningar som Arnett (2014) presenterar av hur personer mellan tjugo och trettioårsåldern hittat ett arbete som de tycker passar dem. Arnett (2014) ger exempel på hur vissa deltagare beskrivit hur de undersökt olika riktningar för att till slut komma fram till vad de upplevde passade dem. Andra deltagare beskrev det som att de hamnat på sitt arbete av en slump eller att det var andra människor som pekade ut riktningen åt dem. De exempel Arnett (2014) tar upp passar in i kategorierna *Hittade en väg* och *Det bara blev så* i den här studien.

Denna studie visade att det fanns en högre grad av ställningstagande rörande yrkesval bland deltagare i kategorin *Har alltid vetat* jämfört med deltagarna som kodades till kategorierna *Men i stället så...* och *Det bara blev så*. Vidare skattade deltagarna som kodades till kategorin *Det bara blev så* betydelsen av ett yrkesval lägre än deltagarna i de övriga kategorierna. Deltagarna i kategorin *Har alltid vetat* var de som skattade betydelsen

av yrkesval högst. Detta gör att en bild framträder av deltagarna i kategorin *Har alltid vetat* som väldigt målmedvetna personer som lägger stor vikt vid sitt arbete till skillnad från de deltagare som beskrev sin karriärväg som *Det bara blev så*. Bilden av deltagarna i kategorin *Har alltid vetat* liknar Riberios (2015) beskrivning av en grupp deltagare som berättade om sitt yrkesliv på ett sätt som karaktäriserats av att det viktigaste var att arbetet var meningsfullt för dem. De deltagarna, menade Ribeiro (2015), byggde upp sitt yrkesliv kring vikten av en profession, att vara en expert på sitt område. Att lägga stor vikt vid professionen kan tänkas tyda på en hög grad av ställningstagande och ett uttryck för att betydelsen av yrkesval är av stor vikt.

Det var väldigt få deltagare i studien (7,3 %) som beskrev sin karriärväg som att *Det bara blev så*. Det skulle kunna ha att göra med ålder på deltagarna i studien. Graden av ställningstagande ökar med åldern och i 30-årsåldern tänker sig Marica et al. (1993) att utforskande och ställningstagande till stor del är gjorda och att identitetsarbetet mer handlar om att hantera konsekvenserna av de ställningstagandena. De deltagarna som kodades till kategorin *Det bara blev så* hade lägst grad av ställningstagande men skillnaden var bara signifikant i förhållande till de deltagare som kodades till kategorin *Har alltid vetat*. Detta skulle kunna ses som att de allra flesta deltagarna i studien hade gjort ställningstaganden inom yrkesdomänen och de deltagare som kodades till kategorin *Har alltid vetat* gjort extra starka ställningstaganden. Det skulle också gå att se det som att de deltagarna som kodades till kategorin *Det bara blev så*, trots att de var i slutet av tjugoårsåldern ännu inte gjort något ställningstagande vad gäller yrkesval.

En annan förklaring till varför deltagarna som kodades till kategorin *Det bara blev så* var de som hade lägst grad av ställningstagande kan vara att yrkesval inte är en viktig fråga för dem. Det var också de som skattade betydelsen av yrkesval lägst. Det skulle också kunna ses som att deras identitetsutveckling vad gäller yrkesval stagnerat på grund av att frågan inte varit viktig för dem och att de därför inte tagit ställning i lika hög grad som övriga deltagare.

Studien gav inget signifikant resultat vad gäller deltagarnas beskrivningar av sina karriärvägar relaterat till grad av utforskande inom yrkesdomänen. Detta skulle kunna förklaras av att graden av utforskande minskar och graden av ställningstagande ökar högre upp i åldrarna (Marica et al., 1993). Vidare hade kanske graden av utforskande sett annorlunda ut om deltagarna skattats utifrån utforskande på bredden och på djupet (Luyckx, Goossens och Soenens, 2006), det vill säga om de utforskat många olika alternativ eller utforskat få alternativ på djupet.

Studien visade att det fanns en signifikant skillnad mellan de olika beskrivningarna av karriärvägar och graden av besvär vad gäller frågan om yrkesval. Resultatet visade att de deltagare som kodats till de två kategorierna *Har alltid vetat* och *Hittade en väg* skattade graden av identitetsbesvär kopplat till yrkesval lägre än de deltagarna som kodats till de två andra kategorierna *Men i stället så...* och *Det bara blev så*. Detta stämmer med tidigare forskning som pekat på att graden av identitetsbesvär minskar vid högre grad av ställningstagande och ökar vid lägre grad av ställningstagande (Berman et al., 2004), vilket syns i att de deltagare som kodades till kategorin *Har alltid vetat*, med högst grad av ställningstagande var de deltagare som skattade identitetsbesvären lägst. Att de deltagare som kodades till kategorin *Det bara blev så* var de som skattade graden av identitetsbesvär högst skulle kunna ses som en indikator på att deras identitetsutveckling hindrats inom

yrkesdomänen. Samtidigt menade Berman et al. (2009) att det först är vid kraftiga identitetsbesvär som identitetsutvecklingen kan stanna upp och medelvärdet för kategorin *Det bara blev så* motsvarar svaret "Måttligt" på IDS – alltså inga höga grader av identitetsbesvär.

Att deltagarna som kodades till kategorin *Det bara blev så* var de som skattade högst på identitetsbesvär gällande yrkesval skulle kunna hänga ihop med förmågan att planera. Just förmågan att planera och ha en riktning för sin karriär menar Hamilton och Hamilton (2006) är viktigt för att nå en produktiv och tillfredsställande sysselsättning. Hamilton och Hamilton (2006) menar att det är viktigt att inte blanda ihop förmågan att planera eller att ha en riktning i sitt sökande med att för tidigt bestämma sig för ett speciellt yrke. Det handlar snarare om att ha kunskap om vilka utbildningar som leder till vilka arbeten. Vidare menar de att det är viktigt att ha en riktning för att snabbare kunna ta reda på om den väg som man tänker sig känns rätt eller inte. Hamilton och Hamilton (2006) tar upp ett exempel med någon som vill bli elektriker men sedan märker att det inte känns rätt har lättare att då byta till något närliggande område jämfört med någon som bara gjort det som behövts för att ta sig igenom skolan. Den senare skulle kanske behöva läsa flera kompletterande kursen för att få tillgång till något av de områden som elektrikern har tillgång till, vilket gör processen längre. En lägre grad av förmågan att planera samt avsaknad av en tydlig riktning i yrkesidentiteten skulle kunna förklara varför deltagarna som skattades till kategorin *Det bara blev så* var de som skattade högst på graden av identitetsbesvär.

Skillnaden i beskrivningar av karriärvägar mellan kategorierna *Hittade en väg* och *Har alltid vetat* kanske skulle kunna förklaras av graden av *karriärsflexibilitet*. Karriärsflexibilitet innebär förmågan att acceptera att yrkesvalet kan komma att ändras i framtiden (Porfeli, Lee, Vondracek & Weigold, 2011). Kanske hade deltagarna i kategorin *Hittade en väg* en större förmåga till karriärsflexibilitet.

De deltagare som kodades till undertemat *Men i stället så... ett avbrott* beskrev karriärvägar som till en början haft en riktning men sedan vid något tillfälle vikt av fullkomligt eller förlorat riktning. Detta stämmer in på hur Schneider och Stevenson (1999) menar att de utifrån sin forskning sett att många unga har väldigt höga förhoppningar om vad de ska arbeta med när de blir vuxna men att de sedan har svårt att fullfölja sina drömmar i verkligheten. Föräldrarna till dessa unga delar ofta deras höga ambitioner och förväntningar på studieresultat men lyckas inte skapa meningsfulla kopplingar mellan en utbildning och möjligheten att få jobb efter den utbildningen vilket gör att studenter med höga ambitioner söker sig till utbildningar där möjligheten att sedan få jobb är låg. Det stämmer också in på hur Mortimer et. al. (2002) menade att många deltagare i deras studie beskrev att de någon gång fram till att de kommit upp i slutet av tjugooårsåldern gett upp en dröm om att arbeta inom ett kreativt yrke. Vidare kan man även där fundera på om skillnaden i de hur deltagarna beskrev sina karriärvägar i de två undertemana *Men i stället så... en markant förändring* och *Men i stället så... ett avbrott* kan förklaras med grad av karriärsflexibilitet. Kanske hade deltagarna som kodades till kategorin *Men i stället så... en markant förändring* lättare för att acceptera att yrkesvalet skulle kunna komma att ändras än de deltagare som kodades till *Men i stället så... ett avbrott*.

Studiens begränsningar

Studien har ett antal begränsningar. För det första är det relevant att ställa sig frågan om deltagarna beskrivit sina karriärvägar på samma sätt om det hade varit det som var huvudfokus för intervjun? Det kan ses som en begränsning då en del deltagare gav väldigt knapphändiga svar på just de frågor som den här studien bygger på. Trots det ger studien en fördjupad bild av hur olika karriärvägar kan se ut för personer i slutet av tjugoårsåldern i Sverige.

En annan begränsning är frågan om reliabilitet. Under skapandet av de kategorier utifrån intervjumaterialet som användes i studien hade jag tät kontakt med handledaren för att genom diskussioner arbeta med temastrukturen. För att öka reliabiliteten hade det varit önskvärt att fler personer kodat samma material utifrån samma undersökningsfråga för att kunna bedöma interbedömarreliabiliteten.

Ytterligare en begränsning är att post hoc-testet LSD ökar risken för att hitta skillnader där det inte finns skillnader då det inte kontrollerar för multipla jämförelser. Med en medvetenhet om risken för typ-I fel är dock testet ett gott alternativ.

Förslag till vidare forskning

Som nämnt ovan var det väldigt få som kodades till kategorin *Det bara blev så* och det kan ha berott på åldersgruppen. Utifrån det hade det varit intressant att jämföra beskrivningar av karriärvägar från två olika tillfällen, t ex i början av tjugoårsåldern och i slutet. Dels för att se om det är fler yngre som beskriver sin karriärväg som *Det bara blev så* men också för att se om individers beskrivningar förändras över tid. Vidare hade det varit intressant att undersöka hur personer i slutet av tjugoårsåldern beskrivit sina karriärvägar med fokus på vilket stöd eller hjälp de fått från samhälleliga strukturer samt hur de upplevde det stödet då flera forskare menar att det stödet minskat (Kirpal, 2004; Hamilton & Hamilton, 2006) och att Sverige anses vara ett land med stort fokus på individen (Wängqvist & Frisé, 2011). En sådan undersökning hade fått ha fokus på deltagarnas beskrivningar av vilka personer eller institutioner som varit viktiga för dem på deras väg till sysselsättning.

Slutsats

Studien visade bland annat att de olika sätt som deltagarna beskrev sina karriärvägar var relaterade till grad av ställningstagande och identitetsbesvär. De allra flesta hade i slutet av tjugoårsåldern en hög grad av ställningstagande och en låg grad av identitetsbesvär men för en liten grupp av deltagare var förhållandet omvänt. Även om det var en mild grad av identitetsbesvär kan det vara av värde att fundera på hur de individerna skulle gå att fånga upp då identitetsbesvär har visat sig hänga ihop med andra psykiska besvär (Berman et al., 2009)

Referenser

- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, 55, 469-480.
- Arnett, J. J. (2012). New horizons in the research on emerging and young adulthood. I A. Both, S. L. Brown, N.S. Landale, W. D. Manning & S. M. McHale (Red:er) *Early adulthood in a family context* (ss. 231-244). New York: Springer.
- Arnett, J. J. (2014). *Emerging adulthood. The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford university press.
- Berman, S. L., Montgomery M. J. & Kurtines W. M., (2004) The development and validation of a measure of identity distress. *Identity: an International Journal of Theory and Research*, 4, 1-8.
- Berman S. L., Weems, C. F., & Petkus, V. F. (2009) The prevalence and incremental validity of identity problem symptoms in a high school sample. *Child Psychiatry and Human Development*, 40, 183-195.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3, 77-101.
- Eriksson, E. H., (1950) *Barnet och samhället*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Eriksson, E. H. (1968) *Identity and crises*. New York, NY: Norton.
- Field, A. (2009) *Discovering statistics using SPSS*. London: Sage.
- Frisén, A., & Wängqvist, M. (2011) Emerging adults in Sweden: Identity formation in the light of love, work and family. *Journal of Adolescent Research*, 26, 200-221.
- Hamilton, S. F. & Hamilton, M. A. (2006) School, work, and emerging adulthood. I Arnett, J. J. & Lynn, J. (Red:er) *Emerging adults in America: Coming of age in the 21st century* (ss. 257-277). Washington, DC: American Psychological Association.
- Hedlund, T. (2015-04-01) *Svårare för unga att byta jobb i dåliga tider*. Hämtad från www.scb.se
- Hernandez, L., Montgomery, M. J., & Kurtines, W. M., (2006) Identity distress and adjustment problems in at-risk adolescents. *Identity: an International Journal of Theory and Research*, 6, 27-33.
- Kirpal, S. (2004) Researching work identity in a European context. *Career Development International*, 9, 199-221.
- Kroger, J. (2007). *Identity development: Adolescence through adulthood (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Kroger, J. & Marcia, J. E., (2011) The identity status: Origins, meanings, and interpretations. I S. J. Swartz, K Luyckx & V. L. Vignoles (Red:er) *Handbook of identity and research* (ss. 31-53). New York: Springer.
- Luyckx, K., Goossens, L., & Soenens, B., (2006) A developmental contextual perspective on identity construction in emerging adulthood: change dynamics in commitment formation and commitment evaluation. *Developmental Psychology*, 42, 366-380.
- Luyckx, K., Goossens, L., Soenens, B., & Beyers, W. (2006) Unpacking commitment and exploration: Preliminary validation of an integrative model of late adolescents' identity formation. *Journal of Adolescence*, 29, 361-378.

- Marcia, J. E. (1966) Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551-558.
- Marcia, J. E., Waterman A. S., Mattesson D. R., Archer S. L. & Orlofsky J. L. (Red:er) (1993) *Ego identity. A handbook for psychosocial research*. New York: Springer.
- Meijers, F. (1998). The development of a career identity. *International Journal for the Advancement of Counselling*, 20, 191-207.
- Mortimer, J. T., Zimmer-Gembeck, M. J., Holmes M. & Shanahan, M. J. (2002) The process of occupational decision making: patterns during the transition to adulthood. *Journal of Vocational Behavior*, 61, 439-465.
- Porfeli, E. J., Lee, B., Vondracek, F. W., & Weigold, I. K., (2011) A multi-dimensional measure of vocational identity status. *Journal of Adolescence*, 34, 853-871.
- Ribeiro, M. A. (2015) Contemporary patterns of career construction of a group of urban workers in São Paulo (Brazil). *Journal of Vocational Behavior*, 88, 19-27
- Schneider, & Stevenson, (1999) The ambitious generation. *Education Week*, 18, 60.
- Skorikov & Vondracek (2011) Occupational identity. I S. J. Swartz, K Luyckx & V. L. Vignoles (Red.) *Handbook of identity and research*. New York: Springer.
- Syed, M. (2010) Memorable Everyday Events in College: Narratives of the Intersection of Ethnicity and Academia, *Journal of Diversity in Higher Education*, 3, 56–69.
- Williams, L. J., & Abdi, H., (2010) Fisher's least significant difference (LSD) test. I Salkind, N. (Red.) *Encyclopedia of research design* (ss. 491-494). Thousand Oaks: Sage.
- Wängqvist, M. & Frisé, A. (2011) Identity and psychological distress in emerging adulthood in Sweden: Is it always distressing not to know who to be and what do do? *Identity: An International Journal of Theory and Research*, 11, 93-11.